

Vad händer när män möts som pappor? Om öppna förskolans pappaverksamheter

FFFF-konferens i Örebro 2019-05-07

Tobias K. Axelsson

Fil. dr i genusvetenskap och adjunkt i pedagogik, Örebro universitet

Projektledare, Vetenskapligt stöd till jämställdhetsarbete i förskola och skola, Askersunds kommun

När män möts som pappor: Fadrandets politik och praktik i det jämställda och pappavänliga Sverige

Syfte: Att analysera hur fadrande görs och hur pappor skapas genom särorganisering av män som pappor på pappaverksamheter, i ett Sverige som präglas av relativ jämställdhet och pappavänlighet.

Frågor:

1. Vad är pappaverksamheter?
2. Hur görs fadrande genom pappaverksamheter?
3. Varför finns särorganisering för män som pappor? Föreläsningen fokuserar på denna avslutande fråga

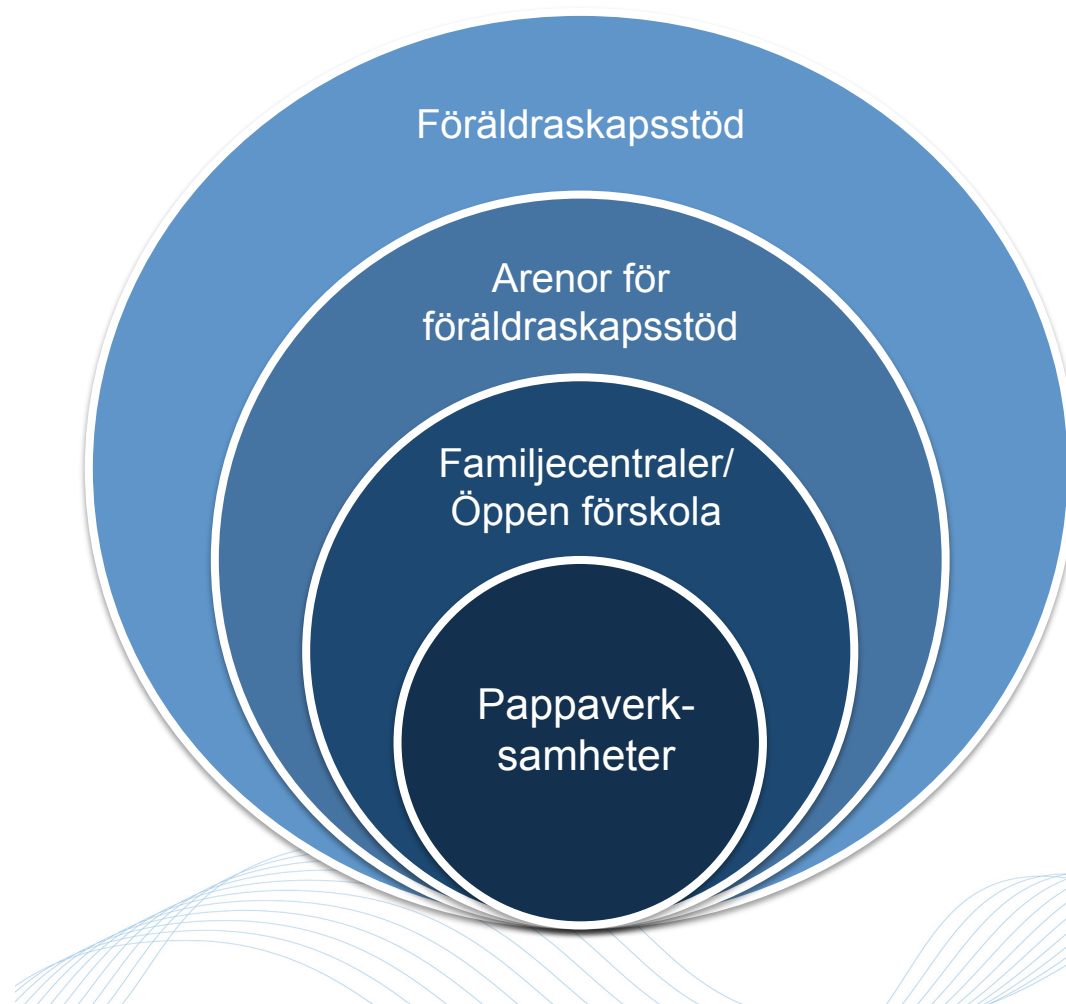
1. Bakgrund: centrala begrepp och nationell könspolitisk kontext

Faderskap, pappor och fadrande

- Faderskap: social institution, politiska och kulturella villkor
- Pappor: män med varaktigt ansvar för barn
- Fadrande: pappors sociala praktiker med en relationell riktning mot
  1. Barn
  2. Andra föräldrar (ofta barnets mamma och bonusföräldrar)
  3. Sociala nätverk och samvaroformer utanför hemmet (till exempel arbetsplatser och mötesplatser för föräldrar)

Pappaverksamheter och särorganisering för män som pappor

- Pappaverksamheter: empirisk benämning på öppen förskola för pappor och deras barn
- Särorganisering: generell och teoretisk benämning på ett vidare fenomen där män organiserar sig eller organiseras *som pappor*

- Skiljer sig från andra *mötesplatser för föräldrar*: pappor träffas och gör sådant som är förknippat med moderskap, mammor och modrande
- Skiljer sig från andra *homosociala miljöer för män*: män möts här som pappor
- Anpassad intervention för (föräldralediga) pappor
- Inte känt hur vanligt det är med pappaverksamheter

Särorganisering för män som pappor (som alltså pappaverksamheter är en del av)

- Särorganisering: generell och teoretisk benämning på ett vidare fenomen där män organiserar sig eller organiseras *som pappor*.
- Några exempel:
  - Feministiska mansrörelser
  - Papparättsgrupper
  - Anpassade interventioner i föräldraskapsstödet regi
  - Diskussionsforum
  - Informella relationer under föräldraledigheten

Relativ jämställdhet och pappavänlighet i en svensk könsregim

- Sverige är ett av världens mest jämställda länder, samtidigt som det *inte* är ett jämställt land = relativ jämställdhet
- Politiseringen av faderskapet gör Sverige pappavänligt
  - Institutionella interventioner (till exempel könsneutral föräldraförsäkring)
  - Normproduktion som förstärker positiva attityder till ett omsorgsinriktat faderskap (till exempel pappaledighetskampanjer)

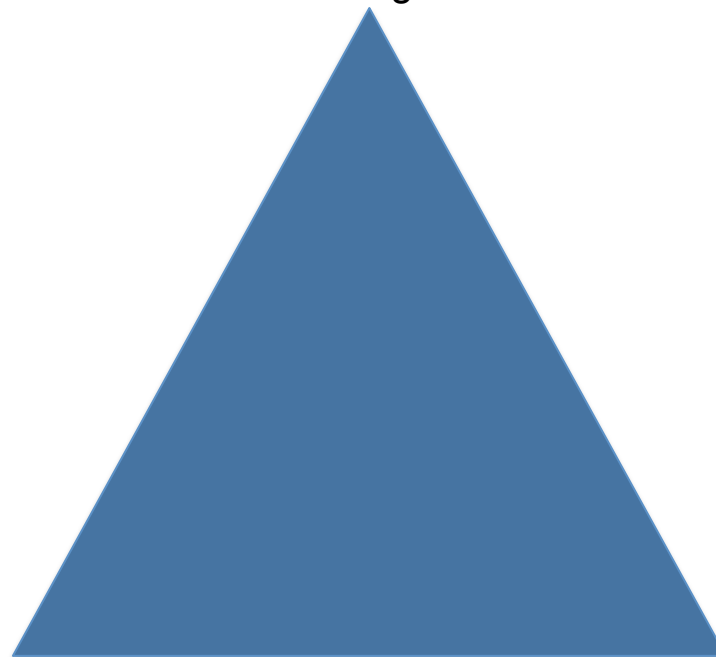
2. Undersökningens genomförande och resultat

Forskningsdesign

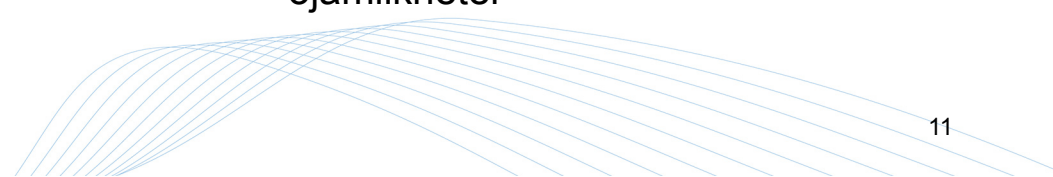
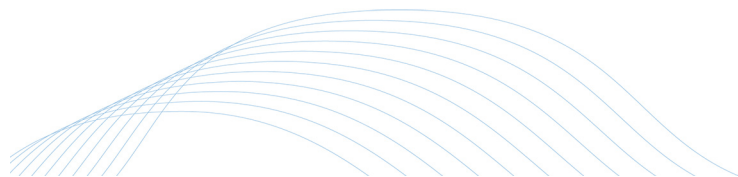
- Observationer av två pappaverksamheter vid 25 tillfällen
- Intervjuer med sju pappor som deltagit i pappaverksamheter
- Analyser av sex offentliga dokument om föräldraskapsstöd

- Kvalitativ innehållsanalys

- (Begreppen *autonomi – beroende*)
- De maskulinitetspolitiska positioneringarna *privilegier, kostnader och skillnader/ojämlikheter*

Privilegier

Kostnader

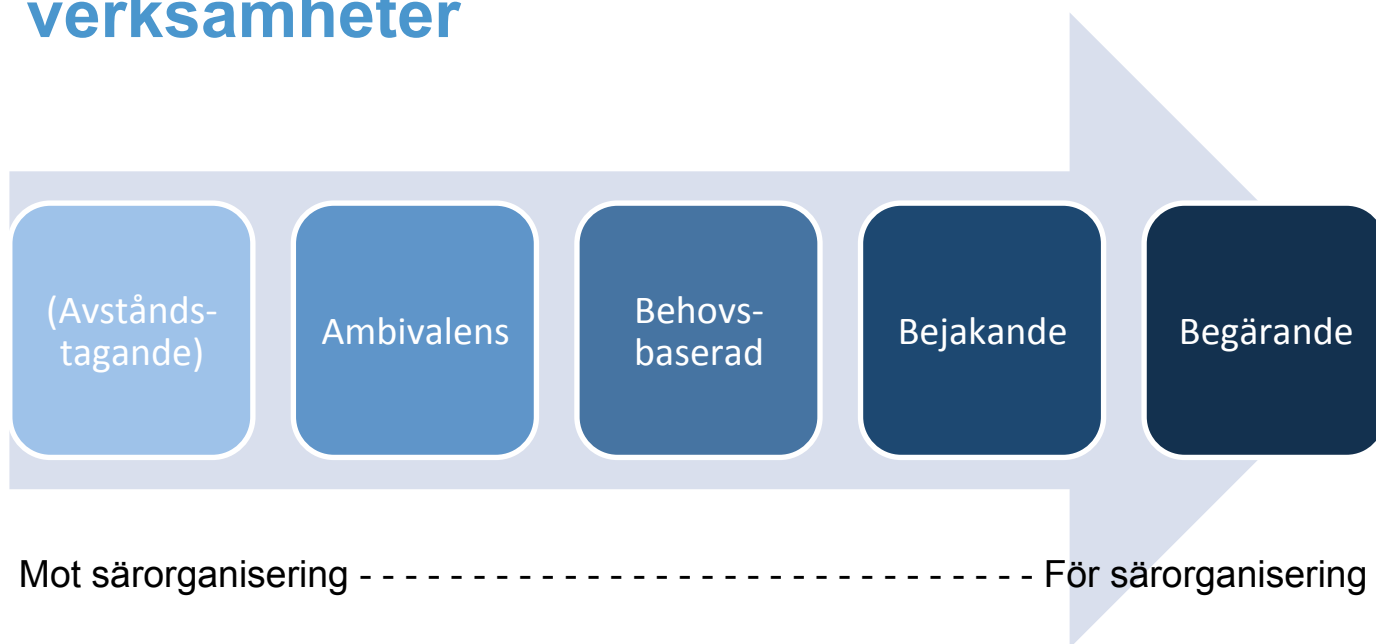
Skillnader &
ojämlikheter

Varför finns pappaverksamheter?

- Apropå orden ”varför finns”: Jag söker inte efter ett förklarande svar i termer av orsaker och verkan
- I stället identifierar jag ...
  - *förhållningssätt* till pappaverksamheter
  - *argument* för behovet av sådan särorganisering av män som pappor
    - ... som används för att legitimera pappaverksamheter

Förhållningssätt till pappa- verksamheter

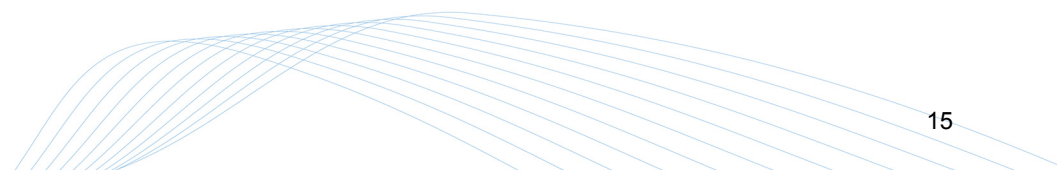
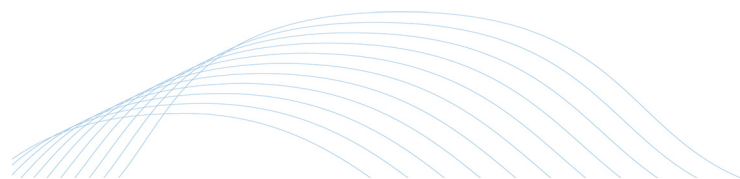
(Avståndstagande)

Pappors särorganisering ses som oönskad eller till och med skadlig utifrån ett jämställdhetsperspektiv eller ett feministiskt perspektiv.

Ambivalens

En uppsättning förhållningssätt till pappaverksamheter där särorganisering för pappor å ena sidan framstår som illegitim och å andra sidan legitim.

Behovsbaserad

Nyttan av att det finns mötesplatser för föräldrar
överhuvudtaget (till exempel pappaverksamheter) betonas.

Bejakande

Positiva känslor av att delta i pappaverksamheter kopplas till pappasamvarons enkönade sociala dynamik.

Begärande

Pappaverksamheter understödjer lekfullhet och social åtrå.

Argument för behovet av särorganisering av män som pappor

Individuella behov - - - - - Kollektiva behov

Generella behov - - - - - Könsspecifika behov

Motverka isolering

Pappaverksamheter (och andra mötesplatser för föräldrar) används för att hantera känslor av att vara instängd.

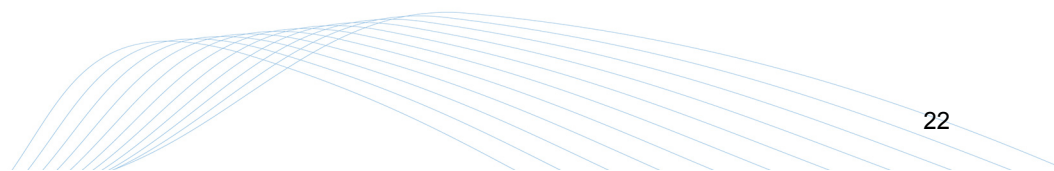
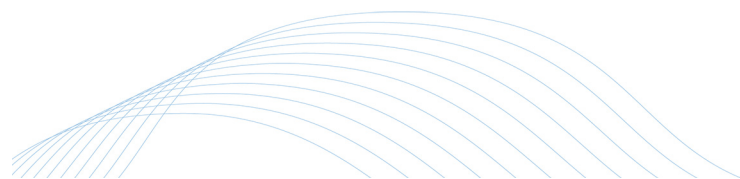

Kompensera för könsminoritetsposition

Pappaverksamheter eller annan särorganisering sägs kompensera för den könsminoritetsposition pappor är i på andra mötesplatser för föräldrar.

Bearbeta motsägelsefulla ideal

Nutida ideal om män, pappor och jämställdhet i Sverige sägs vara såpass komplexa att män behöver komma samman, som pappor, för att hantera idealen kollektivt.

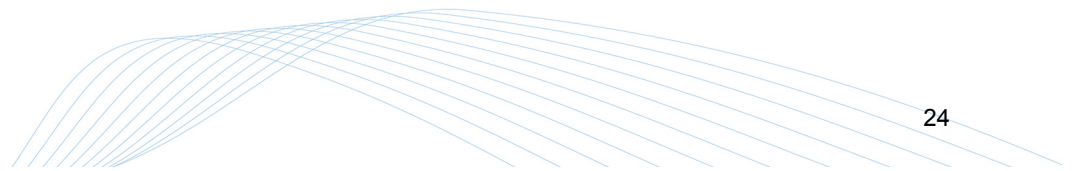
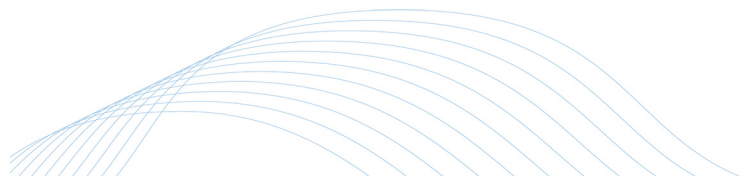

Skillnad och särart

En motpol till materialets i övrigt dominerande likhetsideal. Här betonas i stället biologisk eller social determinism.

3. Diskussion, politiska och praktiska implikationer

Fem förhållningssätt kan reduceras till tre

Antiseperata - - - - - Könsparadoxala - - - - - Proseparata

Pappaverksamheter
är bra, med det spelar
ingen roll att det bara
är pappor där

Vuxen- kontra barnorienterade argument

- Motverka isolering
  - Kompensera för minoritetsposition
  - Bearbeta motsägelsefulla ideal
  - Skillnad och särart
-
- För att stödja anknytningsprocess mellan barn och pappa

Vuxenperspektiv

Barnperspektiv

Till sist: i vems intressen finns pappaverksamheter eller annan särorganisering för män som pappor?

- Mäns/pappors perspektiv?
- Kvinnors/mammors perspektiv?
- Barnperspektiv och barns perspektiv?
- Samhällsperspektiv?

Tack!

Tobias K. Axelsson
tobias.axelsson@oru.se

Avhandlingen hittas enkelt genom att googla "När män möts som pappor" eller vid denna länk:
<http://oru.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1297758&dswid=7523>